

SZOLNOK-DOBOKA.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDÁSZATI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP
SZOLNOK-DOBOKAMEGYE ÉS A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA: Széchenyi-utca, csizmadiaszin alatt. Névtelenül beküldött és bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.	NYILTTÉRI CZIKKEK garmondsora után 30 kr. fizetendő.	MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAPON.	HIRDETÉSI DÍJAK: egy 30 négyezőg cm. tért elfoglaló egyszeri hirdetés díja 50 kr. Bélyegilleték minden beigtatásnál 30 kr.	ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
				Egész évre 6 frt — kr Félévre 3 „ — „ Évnyegyedre 1 „ 50 „ Községeknek egész évre előrefizetve 5 frt.

Visszapillantás a mult évre.

DEÉS, 1881. decz. 6.

Mint a fáradt vándor, hogy ha célpont-jához jut, a pihenés édes percei közt visszatekint megfutott útjára: úgy mi is most, midőn már egy évnek bevégeztük pályafutását; most midőn a beállott uj esztendőben mintegy elhelyeztük magunkat, nem lesz fölösleges, ha egy rövid visszapillantást vetünk közéletünknek a mult évben lefolyt és kimagasló eseményeire.

És e visszapillantás halvány tükrében előttünk áll, magunk előtt képzeljük azon viharos jeleneteket, melyek közéletünk lát-körén felvonulva elviharzottak. S most midőn már azokat átértük, nem vizsgáljuk az áramlatot, mely azt felkelté; nem akarjuk annak alkotó elemeit bírálni, mert a mult már a történelemé, mely a jövőben ezeket elbíralva igazságot fog szolgáltatni, melyből a tanuság és bölcsesség a közélet bajnokaira nézve el nem maradhat.

De minek is zavarnók a beállott uj esztendő fölemelő behatását, főleg akkor, midőn oly tények és eredményekkel gazdagon folyt le az eltűnt év közéletünkre nézve, melyeknek egy része korszakot alkothat.

S ezek közt első helyen tűnik fel a szamosvölgyi vasut megnyitása. Ez

alkalommal két miniszter jött körünkbe, az érdem s áldozatkészség megkoszoruzására. És — miként egy szellemus ügybarát találólag mondá, „a szamos-völgyi vasut uj életre költé e meghalt vidéket.“ Ennek teljesülését látjuk, az e vonalon nem is reméltett nagy személy forgalomban, mely midőn a Szamos mentén felfelé uj tért keres, lefelé már nagy részben e remény be is váltva a partján emelkedő két nagy faüzlet által, melyhez talán a közel jövőben csatlakozik egy harmadik, a nizzai ház ujjab faüzlete, uj tőkét hozva erdő birtokossainknak, ujjab munkatért és jövedelemforrást a dolgozni szerető népnek.

És ha a szamos-völgyi vasut megnyitása a világgali egyenes összeköttetésünknek lett tényezője, nem kevésbé fontos törvényhatóságunkra nézve vicinális utainknak megyénk minden irányában lett folytatolagos építése, melyek által a könnyű és gyorsabb közlekedés befoly anyagi gyarapodásunkra, s termelőink meglesznek kimélve a sártengerbe lett elfúladás következtében a központi piacok vásáraitól nem kis kárukra kimaradni.

A lejárt év alkonya felé lett befejezve az államtól nagyon előnyösen megvásárlott, de már romladozott istálónak honvéd lak-tanyává történt átalakítása, mely által a megye nemcsak székhelyének díszítésére folyt be, s nemcsak a védkötelezettséget tel-

jesítő fiainak kényelmes elszállásolást nyujtva azt egyszersmind könnyebbé tette: hanem évenként annak szép hasznobére is a megye közönségének rendelkezésére áll.

Két szabályrendelet volt a mult évben a községek tárgyalása alatt. Az egyik a községek költsön-kisegítő magtára felállítására vonatkozik, a másik a kegyeletház szervezete és fentartását tárgyalja. Mindkét intézmény életbe léptetése nagy előnyöket biztosít egyesek és a községek nézve.

A nevelés ügye is fejlődött és haladt, az állam, testületek és egyesek buzgó támogatása mellett.

A gazdaszat érdekeit gazdasági egyetünk híven képviselte s fejlődésének közvetítésére e lapok útján is közreműködött.

S mindezen csak átalánosságban jelzett tények és eredmények mellett, a mult gazdag volt jótékony mozgalmakban nem csak a megye két főbb várossában, hanem Szék, Bethlen, M.-Lápos, N.-Ilonda, Cs.-Gorbó, Kékes, Páncélcseh s más községekben is. Ezekből szellemi és anyagi haladás feltételeztetik, mely jótékony mozgalmaknak mindenben hő pártolói voltunk és leszünk, mint a mely főhivatásunk akkor, midőn ezekre nézve az irányt megadta és megadja megyénk közszelleme, mely a mellőzött és elvett jogok revindikálására mindég első sorban állítá bajnokait; mely a multban is

A „SZOLNOK-DOBOKA“ tárczája.

A deési ev. ref. egyházközség történetéből.

IRTA KÁDÁR JÓZSEF.

(Vége.)

A város ezután szép napokat élt, nem zavarta többé békéjét a vallás miatt eddig felmerült egyenetlenség s éles polemia. Egy hit, egy vallás és egy város oltalma s az atyafiságos szeretet melege kapcsolta a lakókat egymáshoz. Kettőzött szorgalom egyesült erővel párosult s virágzott minden ekkor úgy, mint ezután soha. A század első éveinek nyomora lassanként elenyészett, a roskatag házakba új lakó költözött, felépítették. Í. Rákóci a lakóok számát még ujjabakkal szaporítá, kiket a többiekkel egyenlő kiváltságokkal ajándékoza meg.

A nemzeti hatalom s diésőség korszakát élte e város a Bethlenek és a Rákóciak alatt, kik az ön teremttette város falai között többször ke-restek szorakozást s laktak e helyen ott, hol az egyesült Szamos szelid hullámai kiki csaptak medrükből mint egy szíves üdvözlétül a fejedelmi koszorunak. Szerették e helyet úgy az öreg, mint az ifju Rákóci; itt ünnepeltek ök, ide sereglének össze Erdély főurai a fejedelmi udvarba majdnem 30 éven keresztül 1631-től 1657—8-ig s ezek a város szellemi s anyagi és erkölcsös életének nemesbítésére nagy befolyással valának.

Itt időz, itt mulat Lorántfi Zsuzsánna, az anyák minta képe, ki a magyar protestansok történetében halhatatlan érdemekre méltó; innen leveleznek egymással a család tagjai, itt neveltetnek részben a fejedelmi gyermekek. E templom fogadta be az imádkozásra járó udvarnépet s fejedelmét, ez egyház lelkészei hirdette eszmék meghallgatására. Innen írja az öreg Rákóci fiának, hogy a nagy graduált s a püspök uram postillait adja át kiosztás végett a magyarországi püspöknek. Atyja vala ő ez ekkleziának; 1642 juliusban, midőn a villám a templomot s tornyot megütötte s elégett, felépítéséhez pénz s anyagok segélyezésével járult, építő mestereket ő hozatott.

Az ifju Rákóci házassága után ide költözött s itt lakott huzamos időn keresztül; ide írja apja neki, „hogy vegye reá feleségét ígérete teljesítésére, t. i. vallásváltoztatásra, s legyen ígérete szerint reformatussá, „mert ha nem teljesíti az ekkleziának s religiának nagy gyaláztatára le-szen.“

Midőn Rákóci a nemzeti függetlenség s val-lás érdekében (1644) háborut viselt, fia Deésről küldi a táborozáshoz szükségeltető fegyvereket, melyek egy része e városban készült; továbbá a lovakat s fegyveres katonákat apja táborának erősbitésére innen szállitatja s indítja utnak. — Mindezek mellett apja keményen figyelmezteti, hogy ügyeljen fel a sóra s annak szállittatására; „szemed, füled legyen minden felé“; anyja vi-gasztalja: „ne busuljatok, mert annak bizony nincs ideje, legyetek közel Szamosujvárhoz, kit éléssel rakassatok meg jól.“ A nagy patróna úgy látszik levelében kérdezősködött fiától, mert ez

1647 december 31-ről írja: „hogy az itt való templom majd alkalmatlan, mindazonáltal idején meghattam volt hogy megigazítsák, az fát, az ünnepet békével mulattuk el.“

A városiak nagyrésze az udvarból élt; ennek számára voltak városi, udvari halászházok, vadász, madarász, kik a fejedelem udvarát itt létekor tartoztak keresményeikkel ellátni. Ezeken kívül a vajda alatt álló cigányserg, fegyver és kopja kovácsolással foglalkozott a hadsereg számára. A sómunkások száma most sokkal több mint az az-előtt levő időben; a bányát nagyban mivelik; a télen vágott söt tavasszal tutajos oláhok szállit-ják. „Hajó talán jött eddig, mivel az ök husvét-jok (t. i. oláhoké.) is elmúlt már.“ Az aprósó szépét úgy kell adni mint a tavaly, de a melyet öregén vágtak, azt feljebb kell adni.“ A lakóok elárusítás végett hordák tengelyen szét, más része börcserzéssel, fazék s cipő csinálással foglalkozó.

A nagyravágyás ösztönözte szerencsétlen kimenetelű lengyel harc után 1652. augusztus 17-re második Rákóci Deésre jő s először ide akar országgyűlést összehívni, melynek fiaiból is igen sokan maradtak oda. Azonban a „Salis Cu-ria nostra“ mint levelezésőkben írni szokták, nem látszik elég biztosnak. Azért, tartva a nemzet nagy ingerültségétől szept. 2-ra Szamosujvárra hívta össze. Mi történt itt? Megrendült bele az ország, a nép sirt: „mindenkinnek volt sirásra materiája elég.“

Négy évi fejedelmi zavarban (1657—61) sokat szenvedett az ország, de Isten sujtoló keze nehezedett most Deés és környékére. Kemény Jánost üldöző Ali, török basa, és a lélek és szív nélküli

első volt a hazafias törekvések felkarolásában, mely a jövőben is fennen fogja hordani a zászlót, melyre írva van: „a közjóra egyesült erővel!”

Szolnok-Dobokamegye rendkívüli közgyűlése.

Deés, 1881. december 28,

(Vége.)

Az alispán jelentése következtében több község határozata, illetve folyamodványa, melyek szerint Ispánmező Szita községével, Szt.-Katolna-Dorna Szótelkével, Antos, Tálosfalva, Bujdos Oláhvásárhelylyel, Dióspataka Purkureczel és Csula Kis Somlyossal kiván egy közigazgatási községgé alakulni, — a belügyministerhez pertoló véleménynyel az engedélyezés végett felterjesztetni határozatnak.

Következik az ajándékozás és aláírás után a megye gyűlésterme részre beszerzett, az ez előtti főispánok olajba festett arcképeire vonatkozó alispáni előterjesztés, melyből kitűnik, hogy br. Bánffy Dezső: a Bánffy Dániel; ifj. Bethlen Pál gr. a Bethlen Pál; Boér Károly, Betheg Imre és Torma István a Kozma Imre; gr. Bethlen Károly a Bethlen Sándor gr. főispánok arcképét ajándékozzák. Ugyanesek ilyen arcképekre aláírás után begyűlt 268 frt 6 kr, ebből a Torma Károly arcképe szereztetett be 266 frt 50 kron, a megmaradt 1 frt 56 kr, a megyei kegyeletház alapjához csatoltatik.

A b. Bánffy Dánielné ő nagyméltóságának ajándékára vonatkozó értesítés került most szönyegre, melyről előbb már megemlékeztünk.

Választás elé értünk. A közigazgatási bizottság tagjai 1882-re törvény szerint megszűnnek lenni: Gajzágó Ferenc, Krémer Sámuel, Torma Miklós, Bokros Lajos, Munteanu Ágoston, kik helyett ujak választandók. A választás megejtése céljából Hrobonyi Pál elnöklete alatt Beres Illyés és Biró József tagokból álló szavazatszedő bizottság küldetik ki.

Mielőtt az elnök az ülést felfüggesztené Desseffy Mihály ragad szót s kifejti, hogy ő legjobb akarata szerint igyekezett e megyét hazafiasan szolgálni s mégis hanyagnak jeleztetett, azért mert állítólag 3-szor nem vett részt az áll. választm. ülésein, holott ő nem emlékszik egy esetre is, hogy meg ne jelent volna. Nehogy majdan mint közig. bizottsági tag is hanyagnak nyilváníttassék, ezen állásáról ezennel lemond.

A főispán felvilágosítást ad a törvény azon intézkedéséről, miszerint azon állandó választmányi tag, ki háromszor nem jelenik meg az

áll. vál. ülésén, bejelentendő a megyebizottságnak s kilépettnek tekintendő. Ámde a megye bizottsága jól ismeri Desseffy M. érdemeit s ezeket méltányolni óhajtá, midőn az érintett bejelentés napján választmányi tagnak újból megválasztá. (Eljenzés) S a közgyűlés szóló szerint is helyesen járt, hogy közhasznu buzgó működését magának megtartá. (Ismételt éljenzés.) Szóló azt hiszi, midőn a lemondás most már alaptalanná vált, mert az okul szolgált méltatlanság nem létezik és így Desseffy ur ahhoz nem is ragaszkodik és neki bizonyára elégtételt fognak adni, ha neve vétségéből került azok közé, kiket úgy jelentettek ide be, mint a kik kilépettnek tekintetnek. Gr. Kornis V. megjegyzi, hogy Desseffy urhoz hasonló helyzetben volt, de a maga részéről kötelességének tartotta az új választásnak engedni.

Az ülés felfüggesztetik, a szavazás megejtetik, — melynek eredménye az ujonnan megnyitott ülésben enuciáltatik s e szerint az új évre közig. bizottsági tagokul választatik: Krémer Sámuel, Munteanu Ágoston, id. Szappanyos Miklós, br. Bornemisza Károly és Bokros Lajos.

A tovább tárgyalt ügyekből kiemeljük a vallás- és közokt. miniszternek a bpesti állami középipartanoda emelése céljából egy ösztöndíj megszavazása iránt intézett felhívását. Az állandó választm. ennek tudásul vételét javasolja, habár az áll. vál. a bpesti állami közép ipar tanodát a magyar állam anyagi kifejlődésére nézve a legszükségesebb és legcélszerűbb intézetek közé számítja s annak anyagi felvirágzását szintén teljes hazafiassággal óhajtja, azonban tekintve hogy egy ösztöndíj megalapítására tetemes pénzösszeg kívántatik, mely pénz alappal a megye nem rendelkezik, a felhívás csak tudásul vehető. Elfogadtatik. A közigazgatási miniszter a lenkender és gyapju feldolgozására célzó házi ipar fejlesztése érdekében irt le. Az alispánnak közzététel végett azon felhívással adatik ki, hogy az említett házi ipar iránt létező érdeklődés felől magának kellő tájékozást szerevén az eredményről véleményes jelentést tegyen.

A budapesti központi névmagyarosító társaság megkeresése következtében a névmagyarítás mellett leendő propágálás szempontjából Horváth Bertalan elnöklete alatt egy 10 tagu bizottság küldetik ki. Medgyes Lajosnak egy megjegyzése azon véleményt kelti föl bennünk, hogy sokan azt hiszik, hogy e névmagyarító mozgalom csupán a zsidók német neveikre terjeszkedik ki, mi határozottan téves. Kiterjeszkedik az minden (tehát német, román, örmény, szláv stb.) egyáltalán idegen hangzásu nevekre, mely körülményt azt

hisszük szükségtelen a kiküldött bizottság figyelmébe ajánlani. Több törvényhatóság átirata nyer egyhangu elintézt. Baja város Tóth Kálmán emlékszobra felállíthatása céljából gyűjtő-iv megindítását kéri: az alispán megbizatik önkéntes adományok gyűjtésére. Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunmegye Szent-István emlékére emelendő ércszobor javára adomány megszavazását kéri, pénzalap hiányából szintén csak az alispánnak adatik ki adományok gyűjtése végett. Előterjesztetik több község költségvetési előirányzata, azok között volt a Deés városé is. Az áll. vál. azok jóváhagyását javasolja. Lészai László ajánlja, hogy Deés városa költségvetéséből töröltessék azon tétel, mely az ürességben levő ellenőri állás fizetésének terhére egy díjnak tartását tartalmazza, az alispán ehhez hozzá járulván, elfogadtatik. Deés városa képviselőtestülete felhivatik, hogy a már 1879-ben tett intézkedéshez képest alkossa meg szervezeti szabályrendeletét.

Érdekes vita fejlődött ki gr. Vass Béla és Janka Lajos szent-gothárdi birtokosoknak a szent-gothárdi körjegyzői segéd állomás rendszerezése ellen beadott folyamodása tárgyalásánál. Bokros Lajos, gr. Kornis Viktor a folyamodók mellett szólaltak föl, az alispánnak, Desseffy Mihálynak és Lészai Lászlónak hozzászólása után az áll. vál. azon javaslata emeltetett határozatra, miszerint a folyamodás mellőztetik, mert a segédjegyzői állomás rendszerezése törvényszerűen kérelmezett.

Ez után még két ügy nyert ellátást. A mai jegyzőkönyv hitelesítésével Voith Jakab, Krémer Sámuel, és Bányay Károly bizatnak meg. —

Főispán újból is kikérve a bizottsági tagok jóakarát a jövőre is, köszöni az eddigi támogatást és az ülést bezárja.

Lelkes éljenzés közepette hagyta oda a főispán elnöki székét.

Közigazgatási bizottság rendkívüli ülése.

Elnök: b. Bánffy Dezső, főjegyző: br. Diószegi Géza elfoglaltsága miatt Gencsy Albert aljegyző. Elnök bemutatja a bizottság új tagjait, kik a mai ülésre először jelentek meg: Incze Kálmán kir. mérnököt és Toman Józsefet a deési póstahivatal főnökét.

Az előadmányok sorát Szarvadi Pál kir. tanácsos-alispán nyitja meg. Kiemeljük a pénztárvizsgáló bizottság jelentését, mely szerint a kebli házi pénztárnál találatott:

Az összes alapok készpénzkészlete 12,006 ft 51 kr, a kiadások leütése után 1835 frt 92 1/2 kr, marad pénzkészlet: 11070 frt 58 1/2 kr.

E jelentés megnyugtató tudásul vétetik és

tatár kán serege e vidéket kiölte, hamuvá égete mindent; e város lakói nagyobb részét rabszíjra fűzé, 1661 nyarán, 170 ezer fogolylyal s ezek rablott portékáival Vásárhelyhez huzodván s kivivé őket az országból. Hol marad itt az egyház s mivé lesz az iskola ily nagy inség sulya alatt? A városi lakosok, kik a rablánetól megmenekültek, szerencsétlenné lett társaik örökségén osztóának. Sokan még 1671-ben is a rabszolgaság fojtó láncában sinlődének.

Nagyvárad romlása után semmi nélkül maradt szerencsétlen lakosok, elpusztított városukból övéikkel Deésre telepítettének, e város atyái pénzért akarják vagy szolgálatért átengedni a pusztaségi sessiókat, de az 1665-ki országgyűlés által kérésökre emendáltattak ily formán: „a váradi vitézlő rend atyáinkfiainak instantiájokra Deésen, Ó- és Uj-Tordában stb. uratlan pusztaségi sessiók, hogy connumeráltassanak és számokra lakhelyül adassanak azokhoz ab antiquo biratott hasznos helyekkel, malmokkal, vámokkal együtt egész országu annuáltuk.” Ez végre is lett hajtvva, mind a két város ki volt pusztitva, különösen Deés, melynek nagyrésze harcban hősiesen küzdve, más része fogságban pusztult el. Hogy e városnak szaporodása biztosíttassék s fenmaradása kétséges ne legyen, Apafi az Appróbata VI. art. szerint nemessé is teszi s több kedvezményekben is részesíti, nevezetesen „nemesi szabadsággal élni felruházza. E kedvezménye által a volt városi polgárság s ujjabb nemesség között sok viszály magvát hinté el, mely az egyháznak s különösen a papság fizetésének nagy ártalmára és kárára lőn, —

A török, tatár dulta város és egyháznak vesztély idején nem volt hová huzodnia. Ki volt téve a kborló csapatok dühének, védtelen volt. A templom körül levő kastély kevés számú lakónak nyujthata csak menedéket, s ez sokszor jó köpenyegül szolgált; lörésekkel s meglehetős magas falakkal s bástyákkal vala ellátva. Mentő szerül egy néhány apróbb ágyu szolgált. Volt belakó várnagya, ki a kapu felett lakott, a toronyban vigyázó örök örködtek a város nyugalma felett. E kis kastély kisebb megtámadásoknak esetén nem állhatta ki az ostromot s nem nyujthattott kellő s elegendő biztosítékot. Azért országgyűlésileg elhatározták, hogy Deés város palánkkal vétessék körül. Belső Szolnok, Doboka s Kolozsmegyék 200 frt büntetés terhe alatt köteleztettek ennek végbevitelére.

Több év folyamán elkészült a várost körülvévő árok és sánc, melynek egyes részei még most is láthatok kivált a Révutca felől. A ki e sánc kertelésen akár éjjel, akár nappal bejött és erre nem a rendes utat választotta, bárki lett legyen is, azzal röviden a tolvajok számára készített törvény szerint bántak el. A bejárásba három kapu volt: a szamosujvári, melyet „porkoláb kapunak” neveztek, a hid kapu, a Szamos felől és a Borsosutcabeli kapu. Mindenikhez naponként egy egy fegyveres őr volt kirendelve, sokszor gyermekek s leányakkal helyettesíték magukat a szülők, melyek ellen a tanács szigorú rendszabályokat hoz; a hirhordásra naponként több lovas legény állott a hadnagy rendelkezésére készen a városháza előtt. S ez mind így foly és tart egész 17-ik századon át. A várost még e

mellet sem látták eléggé biztosítva, erősíteni kezdték régi magyar módra, az óvárt, elégett házak leomlott köveit s földet hordák ide rakásra, kövekkel s apró töltelékekkel magasra emelék, mely fél köralakban vevé körül a magaslatot.

Az egyház ügye ily intézkedések folytán másodrangúvá törpül mindamellet is, hogy Apafi alatt még egyszer felvirul a város. 1669 tájt Zilah és Zsibó körül fekvő helységekből, kik hódoltságiaknak neveztettek, e város falai között kerestek menedéket, házak s javak után tudakozodnak, a városbeliek úgy akarnak adni számukra lakó helyet, ha utánna szolgálatot tesznek, mit teljesíteni ígértek s befogadták őket s uratlan pusztaségi házakkal s utánna járó földbirtokkal megajándékozák. Az új lakosokkal bővült várost Apafi fejedelem bőkezű adományba részesíté, mint törsgyökeres reformatus városnak adá Csatánt, hová telepíté a város a megyéből ide menekült oláh jobbágyokat. Ennek jövedelméből a város és egyház szükségére sokat fordítanak.

E század vége felé, mintha a sor megirigyelte volna nemzeti fejedelmek alatt az ország boldog állapotát, hazánk fő urai Apafi uralkodása vége felé az Ausztrai házzal egyezkedni kezdének s „a német kezére játszották az egész országot”, melynek átvételére a rémhírű Carffa lett küldve, kinek nevére a népet borzalom fogta el. A hódoló rendek Deéshez elébe követeket küldének a többek közt Teleki Mihály vejét Vayt. Itt üdvözölték s fogadák őt 1688 január végén s innen utját Kolozsvár felé 12 ökörtől vont szekeren folytatá — pedig lovas fogatok állottak rendelkezésére, — annak jeléül, mint e körbeli iró

minthogy az árvaszéki személyi és közös pénztárban elhelyezett magánkötvények még mind rendezetlen állapotban vannak, a köz. bizottságnak egy korábban hozott határozatához képest a megyei árvaszékeknek ismétellen meghagyatik és szigoru felelősség terhe alatt köteleességévé tétetik, hogy a közös pénztárban levő kötvényekben foglalt összegeket hajtasssa fel és erről 30 nap alatt jelentést tegyen.

Mariilai Károly aljegyző után Cziriak János kir. adófelügyelői helyettes teszi meg előterjesztéseit. Kovács Samu, mint gazdasági előadó előadja, hogy gazdaszatunknak megyénk területén is egyik főága a szőlő mivélés. Azonban épen ezen ág az, mely az ujjab időben nagy hanyatlásnak indult. És eltekintve a bor kivitelének nehézségeitől, eltekintve attól, hogy már több éven át a szőlőmivélésre kedvezőtlen időjárás uralkodott: különösen nagy hátrányára vannak szőlőmivélésünknek, az ujjab időben feltűnt szőlő betegségek. Ezek között igen veszedelmes: a szőlő penész. Ezen, bár eddig elé, csak szorványosan mutakozó bajnak elejét venni, lehető káros következtését megakadályozni akarván a földmivelési miniszter egy felvilágosító füzetet adott ki s azt megyénknek is megküldötte. E füzetben a szőlőpenész keletkezése, fejlődése, káros hatása és kiirtásának módja van ösmertetve.

E hasznos — Linhart György m.óvári akadémiai tanár által ministeri megbizásból irt és rajzokkal ellátott ismertetés letétetik a levéltárba a hol azt bárki elolvashatja.

V. Horváth Zsigmoed kir. tanfelügyelő bemutatja Szabó Ferenc deési polgári iskolai igazgató folyamodását, melyben engedélyt kér arra nézve, miszerint a „Deés és Vidéke“ című társadalmi lapot szerkeszthesse. Az engedély, megadtott. A tanfelügyelő további előadmányai közben a főispán igen világosan fejezte ki nézetét a felett, hogy mikép felelhetni meg az előadói kötelezettségeknek. Az államépítészeti hivatal főnöke Ince Kálmán után Bruszt Ignác kir. ügyész beterjeszti a bizottság küldöttségének a központi törvényszéki fogház megvizsgálása eredményéről fölvett jegyzőkönyvet. A jelentés tudomásul vétetik és az államépítészeti hivatal, tekintettel a küldöttség általa fogház épületre nézve eszközölt alapos megvizsgálására a már engedélyezett átalakításokon felül netalán szükségeltető helyreállítások és javítások sikeres fölvétele alapján készitendő műszaki vélemény és költség előirányzat mielőbb törtérendő beterjesztésére utasittatik.

Markus János tisztí ügyész bemutatja a börtön vizsgáló bizottságnak a közigazgatási fogda vizsgálatáról szerkesztett jegyzőkönyvét. A jelentés tudásul vétetik és a megyei alispán ur fölkéretik, hogy a várnagyot utasítsa arra, miszerint

a foglyok számára készített ruhát és ágyneműt azok szükségleteire vegye használatba.

A tárgysorozat kimerítése után elnök ez év utolsó ülését az újévre vonatkozó legjobb kívánások kifejezése után, a bizottsági tagok éljenzése közepette zárja be.

HAZAI HIREK.

Apanagyfalu, 1882, január 1.

Többször volt már szerencsém e lap hasábjain nyilvánosságra hozni azon hazafias áldozatkésztséget, melylyel egyesek az apanagyfalusi állami elemi népiskola növendékeit szerencséltesztetik.

Az igen tisztelt ügybuzgó pártfogok közül különösen méltóságos br. Bánffy Dezső ur és méltóságos br. Bánffy Dezsőné ő nagysága azok, kik szívükön hordozván tanügyünket, számos áldozatot hozni ama szent és nemes ügy oltárára meg nem szűnnek. Ez alkalommal új évi ajándékkal szerencsélteszték ő méltóságaik 30 növendékemet, mely ajándék tárgyak igen szép és értékes ruhaneműekből állottak. Ezen nemes tett úgy hiszem nem szorul dicséretre. Én azonban, köteleességemnek ismerem öszinte meleg köszönetemet nyilvánítani, kérvén kedves tanítványaimmal egyetemben: évek hosszú során át Isten áldását, hosszan tartó boldog életet úgy ő méltóságaik, mint a mindnyájunk által igen tisztelt családtagnaknak egyaránt!! Éljenek a nemes keblű adakozók! s bárha többek szívében felgyuladna ama nemes áldozatkésztségek, mely tanügyünk előmozdításával nemzetiségünk jobblétét is elősegitené!! . .

Peres Károly,
áll. r. tanító.

VEGYESEK.

Olvasóinkhoz!

Azon t. olvasóinkat, kik előfizetési pénzzel hátrálékosok, valamint azokat, kiknek előfizetése mult hó végével lejárt, tisztelettel kérjük, hogy hátrálékaikat és a jelen évre előfizetéseiket mielőbb beküldeni szíveskedjenek, hogy a nyomtatandó példányokra nézve tájékozva lehessünk, s lapunkat az új évben is akadálytalanul küldhessük szét.

— Megyénk közigazgatási bizottsága rendes havi ülését f. hó 16-án tartja meg.

— A helybeli jótékonycélu mükedvelő társulatnak évi rendes közgyűlése f. évi február 5-én fog megtartatni.

— Újév első napján az egyes hivatali testületek főnökük vezetése és szószólása mellett tisztelegtek megyénk főispánjánál. A megyei tisztikar megjelenvén először Szarvadi Pál kir. tanácsos-alispánnál, itt br. Diószegi Géza főjegyző rövid, meleg beszédben kívánt boldog új évet, az alispán biztosítá tisztársait, hogy mint eddig, úgy ezután is jóindulatu baráti érzéssel fog irányukban lenni. A lelkesült éljenzes elhangzása után maga az alispán vette át a tisztviselők vezetését és beléptek a főispánhoz. A beállott új év alkalmával kéri a szónok a felség iránt való változhatlan hűség és hódolat kifejezését a trón zsámolyáig juttatni, és a báró főispánnak megköszöni eddigi nagybecsű hajlamát, kikéri azt a jövőre is, boldogságot kívánva egész családjára. A főispán megköszöni a kitüntető figyelmet s szívből viszonozza a legjobb kívánságokat. Mindkét beszédet élénk éljenzés követé.

— Az álladalmi ménék szétosztása az egyes fedeztetési állomásokra január hó 12-én d. e. 10 órakor a deési méntelep osztályánál bizottságilag fog eszközöltetni. Felhivatnak ez uttal a lótenyészbizottmányok, községek és egyes lótenyésztlők, hogy érdekeiket a mén elosztásnál a hely színen képviseljék, miután itt van az alkalom egyes vidékek kívánalmainak teljesíthetésére.

— A deési társalkodó-egylet — Casino — e folyó évre megrendelt s naponként megjelenő s már kiolvasott hírlapjai f. hó 12-én d. u. 5 ó. az egylet helyiségében el fognak árvereztetni.

— A szamos-völgyi vasut számára Münchenben a Kraus-cég gépgyárában megrendelt két mozdony csak e hó vége felé lesz a forgalomnak átadható, egy ujjab és előnyös szerkezetrészelőállítására szükséges model megkésztítése több napot vett igénybe, mint egyelőre számítva volt.

— Az „Iparos Ügyi Közlöny“ 3-ik száma január 21 helyett — a mint jelezve volt, — már január hó 14-en fog megjelenni, mely körülményről midőn szerencsém van a t. előfizetőket tisztelettel értesíteni, szívesen fölkérem mindazon ügybuzgó egyéneket, kik a nevezett szaklap terjesztésére vállalkoztak, miszerint a gyűjtőíveket hozzám mielőbb beküldeni méltóztassanak, hogy azokból a nyomtatandó példányok számára nevez tájékozást merítsek, mert felesleges példányokat nem nyomtatandók. Kiváló tisztelettel Deés, 1882. jan. 4. Havas Gyula, az „Iparos Ügyi Közlöny“ szerkesztője és kiadó tulajdonosa.

— A szamos-völgyi vasut december havi forgalma: Szállítottatott a vonalon 4,486 utas; 18,207 kilogramm mállha; 5,568,005 kilogr. elküldött és 38,816 klgr. érkezett áru, melyekért az összes bevétel 10,028 frt 36 kr.

győzelem után — reá vésették egyik ajtó felébe:

FRANC. RÁKOCI ELECT. TRAN. PRINC. (eps)
ANNO 1704. DIEB. 1. SEPTEM. (ber.)

A nagy örömet szomorúság váltotta fel; az idők járása megnehezült a város felett. Itt majd kurucz, majd labancz ütötte fel tanyáját s mindannyiszor a város sokat szenvedett. 1704-ben Rabutin Tieget Aranyosszékről hol épen ennek egy nagy és vagyonos községét, Szentmihályfalvát égeté fel, Deésre parancsolta, a lakókat, úgy írják, kardra hányatta s a várost felégette s kirabolta.

Az egyiptomi csapásokat szenvedett városnak a szabadság szeretetért még lakolnia kellett s megbűnhötte ezért a multat és a jövődőt is, mert egy más német csapat 1706 február havában, téltűz idején, kirabolta, nem kedvezett meg még a templomnak sem, székeit összetörték a sekrestyét feltörték, az egyház ládáját, melyben a vallásos kegyelet adományozta elenodiumait, összes urasztali készletét, donationalissait tartotta — széthasogatták, elrabolták, elvitték, s rajtamint Krisztus palástján, megosztóznak. Az értékesebb részt Tordamegyében (?) egy falu határára kiválasztották s magukkal vitték, a többi a levelekkel együtt, szét hányták, csak a gondviselés tartott meg némelyeket az egyház számára.

írja: „hogy oly szegény barmot fog belőled csinálni, őh Erdély.“

1690-es években Erdély elvesztette már önállóságát, érezhetővé lőn Austria vasmarka legfőképen a protestans egyházakban. A felállított katolikus bizottság mindent elkövet, a nem katolikus egyházak kissebitésére, a kamara ispánokat utasították a ref. egyházak számára adományozott sónak ki nem adására. Minden adományleveleik megvizsgálás alá vétettek s némelyek örökre oda maradtak; az itt levő ispotály felállítására vonatkozó okiratot is vizsgálat alá vevén: „1696. mártz, 21. Visae“-vel ellátva visszaadták.

Ekkor az ekklézsia szorongatott helyzetbe jöve, a fejedelminktől adatott szóbeli papifizetést most beszüntették, ehhez járult még a nagy tűzvész, 1697. március 12-én midőn templom, iskola, városháza úgy szólván a város nagy része a lángok martaléka lett, melyet a városi jegyző így örökölt meg: „Minthogy Istennek igaz ítéleteiből országszerte gyakorta dohányzások alkalmaságából tűz támadván, nem kedvezett meg az Ő Felsége dicsőségére épített templomunknak, iskolának, parochiáinknak, Curiáknak, tanácsházaknak és régi boldog emlékeztető idvezült eleinktől reánk maradt házainknak is, cum impertinentiis necessaryis, hogy azért ezentul hasonló repentinus casus dohányszívásból megeshető tűz netamodhasson, a dohányszívás a modo in posterum introdukáltatik.“ Midőn hamvaiból az iskolát, templomot javítani akarták, a ref. egyház ellen emelt vád pontok között ez is nyilvános bűnül rovatik fel.

Egy évvel ezt megelőzőleg II. Apafi, osztrák katonaságtól kísérve Büdeskuti társaságában midőn Bécsbe kísértetik 1696 augusztus 24-én e városban pihent meg s innen Nagy-Ilonda felé vevé utját s ott a mezőn halt meg. Távoztával a német még szabadabban érezttette hatalmának sulyát, e várost katonaság tartásával s nagy adóval terhelék, úgy, hogy elviselhetetlenné vált már. A katonaság féktelenül barangola s vevé zsóldját a hogy tudta, a nép kielégittetést, kihallgatást panaszára nem nyert. Fellázadt; csapatonként barangolák be az országot s elégtűletlenekre találtak mindenütt. Az elégtűletlenek soraiban e megye és város állott elől. Ugy, hogy II. Rákóci Ferencz felkelése előtt a gyúanyag már előre el volt készitve, csak szikra kellett hozzá, hogy lángra lobbanjon s kitörjön.

1703 szeptember hóban egész Belső-Szolnok megye kuruczczá lett; Illosvai vezérlete alatt csoportosulnak; Rabutin Deésen keresztül 7 ezer embert küld ellene. Illosvai útközetre indul, de Rabutin helyett Szt. Benedeknél Bethlen Sámuel által vezetett Székely s mezei hadakra bukkant, megtámadta s teljesen szétverte, egy részét elfogta más részét a Szamosnak szorítván oda veszték 1704. június 27-én.

A szabadság zászlója alá ezereként sereglének, különösen a köznemesség, városi polgárság s a nyomtatást szenvedő szabados. Miután Rákóci Ferenczcel a nemzeti fejedelmek alatt ért idők szebb napjait remélék vissza varázsolhatni; tömegesen fegyvert fogott minden deési polgár, II. Rákóci Ferencz az ősei birta Curiat birtokába foglalja még ez évben, — az itt kivívt

— A képviselőház január 11-én nyílik meg újra s valószínűleg másnap kezdődik az költségvetési vita. — A magyar műipar emelése érdekében mozgalom indult meg, műipari mintákat készítenek s e minták megbíráltatván, sokszorosítás útján csekély díjért adhatnák el az iparosoknak. — A királyi kuria új szervezetben folytatja működését s az eddig fenállott két külön osztály; a legfőbb ítelőszék és a semisítőszék a napokban oszlott fel. — Az iparegyesület nagyérdéki arképet kap ajándékba. Első elnökének, gr. Batthyány Lajosnak életnagyságu képmása ez, melyet a Bach-korszak alatt elkoboztak; sokáig vándorolt ide-oda, míg végre ismét a Batthyány-család birtokába jutott.

HIVATALOS RÉSZ.

Szolnok-Dobokamegye főispánjától.

Sz. 1449.—1881,

Mindenik közigazgatási bizottság tagnak.

Az 1882. év január hó 8-ról a közigazgatási bizottság és árvaügyi küldöttség, január hó 7-ről a fegyelmi választmány és ugyanazon hó 6-ról a az erdőrendészeti és erdőkihágási bizottsági ülést, a közbe eső róm. és gr. katolikus ünnepek miatt elnapolni határoztam s az így elnapolt üléseket a következő napokra tűzöm ki:

1. a közigazgatási bizottsági ülést jövő évi január hó 16-án d. e. 10 órára és esetleg a mennyiben a felévi jelentések délelőtt tárgyalhatók nem lennének, folytatólagosan ugyanazon nap délutánjának 5 órájára.

2. Az árvaügyi küldöttség ülését január 16-án d. u. 4 órára.

3. Az erdőkihágási bíróság ülését ugyanazon hó 17-én d. e. 11 órára.

4. az erdőrendészeti bizottság ülését január hó 17-én d. u. 4 órára.

5. A fegyelmi választmány ülését ugyanazon hó 18-án délelőtt 10 órára.

Erről a közigazgatási bizottság tagokat, úgy is mint esetleg beválasztandó fegyelmi, erdőrendészeti és árvaügyi küldöttségi tagot tudás vétel és szives [alkalmazkodás céljából van szerencsém értesíteni.

Deésen, 1881. december hó 30-án,

Br. Bánffy Dezső,
főispán.

Felelős szerkesztő és kiadó: Kovács Samu.

HIRDETÉSEK.

Sz. 38.—1882.

Pályázati hirdetmény.

Szász-Uj-Ős, Szász-Móric és Szász-Máthé községekből csoportosított szász-uj-ősi körjegyzői állomás elhalálozás folytán üresedésbe jöven, ezen 400 frt évi fizetés, 60 frt lakbér és 20 forint irodai átalánnyal javadalmazott körjegyzői állomásra ezennel pályázat nyitattik,

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy az 1871. évi XVIII. t.-cz. 74. §-a rendelkezéséhez képest képesítő-okmányokkal felszerelt kérvényeiket folyó hó 15-ig alólirotthoz annyival is inkább nyujtsák be, mivel a később érkező folyamodványok tekinteten kívül hagyatnak.

A választás Szász-Uj-Ős községében f. hó 16-án fog a körjegyzői irodán megtartatni.

Kékes, 1882. január hó 2-án.

Kékesi járás szolgabírája.

Hatfaludi Bertalan,
szolgabíró.

Sz. 8163.—1881.

Pályázati hirdetmény.

Mely szerint közzé tétetik, hogy az elhalálozás folytán megürült s 100 frt évi fizetéssel javadalmazott Deés-Akna községi orvosi állomásra pályázat nyitattik, felhivatnak mindazok, kik ezen állomást elnyerni óhajtják hogy az 1871. XVIII-ik t.-cz. értelmében megkivántató orvos, sebészi okmánnyal felszerelt folyamodványokat f. hó 16-ig hozzám beadni annál inkább el ne mulasszák, mivel később érkezett folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

A választás keresztül vitelére hatánapul f. hó 17-e délután 2 órája tüzetik ki alólirott irodahelyiségébe.

Deési járás szolgabírájától.

Deés, 1882. január 3.

Hatfaludi József,
szolgabíró.

1=1

ARVEREZÉSI HIRDETMEY.

A deési takarékpénztár nyilvános árverezésem eladja a deési 899. t. j. k. A. + 1—23. rendszám alatti Vajda Pál-féle ingatlanokat, a következő sorban:

1. A 2 és 3 rendszám 1631 $\frac{1}{2}$, 1632, 1633 és 1634 helyrajzi számu, a postauteában fekvő házat és beltelket, az ez után járó egy egész antiqua utáni földeket és a közös erdőbeli aránylagos illetménnyel, kikiáltási ár 2000 frt,
2. a 4, 18, 19 rendszámu 1177 $\frac{1}{1}$, 1177 $\frac{2}{2}$, 1178, 1157, 1158, 1159, 1160 és 1161 helyrajzi számu ház és beltelek — a kert egy tagban 13 hold 855 □ öl — a Viganoban, kikiáltási ár 1200 frt,
3. az 1 rendsz. 1528 hely. sz. kert a deés-aknai utcában, kikiáltási ár 90 frt,
4. az 5 r. sz. 1922 h. sz. szántó a rózsahegy dűlőben, kikiáltási ár 20 frt,
5. a 6 r. sz. 2318 $\frac{2}{2}$ szántó Rózsahegy dűlőben, kikiáltási ár 12 frt,
6. a 7. r. sz. 2488 $\frac{2}{2}$, 2489 $\frac{2}{2}$ szántó és kaszáló az Alsó-Soós dűlőbe, kikiáltási ár 85 frt,
7. a 8 r. sz. 3338 $\frac{1}{1}$ szántó Borsófield dűlőben, kikiáltási ár 25 frt,
8. a 9 r. sz. 3499 $\frac{1}{1}$ szántó Gyertyános dűlőben kikiáltási ár 12 frt,
9. a 10 r. sz. 4021 $\frac{2}{2}$, 4022 $\frac{2}{2}$ és 4106 $\frac{2}{2}$ legelő és szántók a Kádbükk dűlőben, kikiáltási ár 25 frt,
10. a 11 r. sz. 4079 h. sz. Kádbükk dűlőben, kikiáltási ár 9 frt,
11. a 12. r. sz. 4959 h. sz. szántó az Égés dűlőben, kikiáltási ár 25 frt,
12. a 13 r. sz. 5253 $\frac{2}{2}$ h. sz. Déllőn kikiáltási ár 10 frt,
13. a 14 r. sz. 5772. h. r. szántó Déllőn, kikiáltási ár 30 frt,
14. a 15. r. sz. 5887 h. sz. szántó Déllőn, kikiáltási ár 9 frt,
15. a 16 r. sz. 6275 $\frac{2}{2}$ kaszáló a Somkuti völgyben kikiáltási ár 15 frt,
16. 17 r. sz. 6649 $\frac{2}{2}$, 6650 $\frac{2}{2}$, 6651 $\frac{2}{2}$, 6652 $\frac{2}{2}$ szántó, legelő, erdő a somkuti völgyben, kikiáltási ár 85 frt,
17. a 20 r. sz. 6691 $\frac{2}{2}$ szántó, somkuti völgy dűlőbe, kikiáltási ár 7 frt,
18. a 21. r. sz. 6705 h. sz. szántó a Somkuti völgyben kikiáltási ár 12 frt,
19. a 22 r. sz. 7775 $\frac{1}{1}$, 7776 $\frac{1}{1}$, 7777 $\frac{1}{1}$, legelő, szántó, kaszáló, Somkuti völgyben kikiáltási ár 30 frt,
20. a 23 r. sz. 8750. h. sz. szántó a kozárvári fordulóban az utón alól kikiáltási ár 80 frt.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át az árverező bizottság kezéhez készpénzben lefizetni, mely a leütés után a legtöbbet ígérőnek visszatartásával, más árverezőknek azonnal visszatadik.

A vételár, melybe a bánatpénz betutadik az árverezés napjától számítandó 15 nap alatt egyszerre befizetendő a takarékpénztárba.

A tulajdonjog a vételár teljes lefizetése után szabályszerűen kiállítandó adás-vevési szerződés rendjén fog megadatni.

A birtokba adás időpontja a postautezai és viganói ház és belsőségekre nézve 1882. april 24-ike, minden más birtokrészletre nézve azonnal.

A királyi adókat 1882. Január 1-től kezdve és annak minden járulékait, valamint a jelenügylettel járó kiadásokat kir. illetéket a vevő hordozza sajátjából.

A csak egyszer megtartandó árverezés határideje 1882. február hó 26 napja délelőtt 9 órájától kezdve, a helye pedig a deési takarékpénztár helyiségében. A kiküldött árverező bizottság a körülményekhez képest a kikiáltási árakat lejjebb szállítani jogosult.

A vételárak pontatlan befizetése esetén a deési takarékpénztár alkalmazza magát a p. t. k. 919. §-hoz.

Vásárlót az árverezési jegyzőkönyv aláírása után az ígérete kötelezi, a takarékpénztárral szemben a cselekmény az igazgatóság jóváhagyása után válik jogerőssé.

Deés, 1882. január 5.

A deési takarékpénztár igazgatósága.

1—3